

Vuoden 2024 talousarvion laadintaohje

Kunnanhallitus 18.09.2023 § 186

8/02.02.00.01/2023

Hallintosäännön 50 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehyykset ja talousarvion laadintaohjeet, joiden pohjalta toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Vuoden 2024 talousarviovalmistelua tehdään kuntatalouden synkkenevässä näkymässä. Etenkin alueilla, joissa vuoden 2022 sotekustannukset ylittyivät, kuntien pysyvät valtionosuusleikkaukset vuodesta 2024 alkaen ovat merkittäviä. Pohjois-Karjala kuuluu näihin alueisiin ja ennakkolisten valtionosuuslaskelmien mukaan Pohjois-Karjalan valtionosuusleikkaukset ovat maan toiseksi suurimmat euroa per asukas (Valtiovarainministeriön 31.8.2023 julkaisema sote-uudistuksen siirtolaskelmapäivitys). Ainoastaan Kymenlaaksossa valtionosuusleikkaus on ennakkolisissa laskelmissa suurempi.

Samaan aikaan myös verotulojen kokonaismäärä tulee tippumaan vuodesta 2023, jolle kirjautui vielä vuoden 2022 verohäntä korkeammalla kunnallisveroprosentilla.

Kunta-alan palkkaratkaisu nostaa henkilöstömenoja, vaikka henkilöstömäärä ei muuttuisi. Yleisen hintatason nousu näkyy puolestaan merkittävinä hinnankorotusilmoituksina niin tavaroissa kuin palveluissakin.

Liperin kunnan osalta tilanteen tukaluutta lisää taseeseen kertyneiden ylijäämien katoaminen vuoden 2022 tilinpäätökseen kirjatun Siun soten loppulaskun myötä. Liperin osuuden ollessa noin 64 miljoonan euron kokonaispotista 4,56 miljoonaa euroa taseeseen kertynyttä ylijäämää jäi jäljelle enää 230 000 euroa.

VM:n julkaisemat ennakkolliset vuoden 2024 valtionosuuslaskelmat ennakoivat valtionosuuksien pienentymistä peräti 2,5 miljoonalla eurolla vuoteen 2023 verrattuna. Elokuun laskelmiin on päivitetty vuoden 2022 osalta lopulliset kuntakohtaiset sotekustannukset, jotka valtakunnallisestikin muodostuivat arvioitua korkeammiksi. Juuri kuntakohtaisten sotekustannusten muutos selittää pääosin muutokset yksittäisen kunnan valtionosuuksissa. Vaikutusta vahvistaa valtakunnallinen sotekustannusten kasvu verrattuna ennusteisiin, mikä johtaa kaikille kunnille samansuuruiseen euroa per asukas valtionosuusleikkaukseen. Seuraavaksi suurin selittävä tekijä on siirtyvien tulojen päivittäminen kuntakohtaisiin laskelmiin.

Valtionosuudet pienenevät vuodesta 2023 vuoteen 2024 keskimäärin 48 euroa per asukas. Pohjois-Karjalassa valtionosuudet laskevat keskimäärin 186 euroa per asukas ja Liperissä 211 euroa per asukas. Riskinä on, että peruspalvelujen valtionosuusleikkaus on lopullisissa laskelmissa vielä ennakkolaskelmia suurempi.

Palvelualueiden vuoden 2024 talousarvioraamiksi asetetaan vuoden 2023 ensimmäisen talouskatsauksen mukainen muutetun talousarvion ulkoinen toimintakate. Palkkojen sopimuskorotukset sekä yleisen kustannuskehityksen huomioiden tämä tarkoittaa käytännössä keskimäärin 5–10 % sopeutustarvetta vuoden 2023 tasoon, kun huomioidaan, että lähtötasossa on jo pohjalla ensimmäisen talouskatsauksen yhteydessä tehdyt 770 000 euron sopeuttamistoimet.

Vaikka kunnan oman toiminnan nettokustannukset onnistuttaisiin pitämään vuoden 2023 ensimmäisen talouskatsauksen tasolla, vuoden 2024 talousarvio on muodostumassa selkeästi alijäämäiseksi.

Oheismateriaalina muutama taustataulukko ennakkolisista valtionosuuslaskelmista sekä ensi vuoden talousarvionäkymästä.

Vaikutusten arviointi	Merkittävästi heikkenevään taloustilanteeseen varautuminen ja Kuntalain alijäämän kattamisvelvoitteen realisoitumiseen vuoden 2024 tilinpäätöksen yhteydessä liittyvän riskin tunnistaminen.
Valmistelija	Talousjohtaja
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus antaa liitteen mukaisen vuoden 2024 talousarvion laadintaohjeen sekä evästyksen talousarvion jatkovalmisteluun. Vesihuoltolaitos tarkastellaan erillisenä.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus.
Ote	palvelualueet
Lisätietoja	talousjohtaja, p. 050 464 6663